



Uudenmaan ELY-keskukselle

Asia: WWF:n lausunto Blastr Green Steel Oy:n terästehtaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Viite: UDELY/6927/2023

Päiväys: 18.9.2023

WWF Suomi kiittää lausunnon antomahdollisuudesta ja esittää mielipiteenään seuraavaa:

Yleisesti arviointiohjelmassa on nostettu esiin kattavasti hankkeesta aiheutuvia ympäristövaikutuksia.

Arvioitavat vaihtoehdot

WWF pitää hyvänä, että ilmajäähdytysvaihtoehdot sisältyvät arviointiohjelmaan (VE1a ja VE1b). Lämpökuorman merkittävien negatiivisten ympäristövaikutusten takia pidämme välttämättömänä, että vaihtoehtotarkasteluun lisätään vaihtoehto, jossa Blastr rakentaa tehdasalueelle edellytykset ylijäämälämmön hyödyntämiselle. Olemme tietoisia siitä, että Blastrin omaan tuoteportfolioon kaukolämpö ei tällä hetkellä kuulu, mutta yhteiskunnan kokonaisedun kannalta olisi ehdottoman tärkeää, että lämpökuorma hyödynnetään. Siksi on perusteltua edellyttää, että Blastr omalta osaltaan edistää tätä vaihtoehtoa. Arviointiohjelman perustelut (kappaleessa 2.4) hyödyntämisvaihtoehdon poissäätämiseksi eivät ole vakuuttavia.

Luonnonarvoiltaan merkittävät kohteet

Arviointiohjelman kappaleessa 5.4.4 esitellään tehdashankkeen vaikutuspiirissä olevia suojelualueita. Tältä osin arviointiohjelma on puutteellinen, sillä suojelualuelistaus ei sisällä Stora Fagerön merialuetta, jota haetaan suojeltavaksi Baltic Sea Action Groupin aloitteesta, ja jonka omistaa Inkoon seurakunta. Mahdollisella purkupuutken vaikutusalueella on yksi meriajokkaan pääesiintymistä Inkoon merialueella. Meriajokas on herkkä rehevöitymiselle, ja meriajokasluontotyyppi on luokiteltu Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa vaarantuneeksi. Lisäksi WWF on itse tehnyt meriajokkaiden siirtoistutuksia Stora Fagerön länsipuolelle kesällä 2023. Tältä osin arviointiohjelman kappale 5.6.4 tulisi päivittää.

Erityisesti vaihtoehtojen VE1e ja VE1f purkupuutken tai -tunnelin sijainti on sellainen, että mittava lämpökuorma mereen näin lähellä voi vaarantaa meriajokkaiden esiintymisen alueella, erityisesti kun lämpökuorman ja alueen samean veden yhteisvaikutukset otetaan huomioon.



Pintavedet ja vesialueen tila

Kuten kuvasta 5–22 (sivulla 125) käy ilmi, merialue (Inkoo Fagervik, FI2_LS_004) hankealueen edustalla on välttävissä ekologisessa tilassa. Merialue on rehevöitynyt, fosforipitoisuudet ovat olleet korkeita ja pohjan happipitoisuus heikko. Vesipuidedirektiivin tavoitteiden mukaan kaikkien EU:n vesistöjen tulee olla hyvässä ekologisessa tilassa vuoteen 2027 mennessä. WWF katsoo, että mereen johdettava lämpökuorma tulee kaikissa esitetyissä vaihtoehtoisissa vaarantamaan merialueen hyvän ekologisen tilan saavuttamisen, koska kuten arviointiohjelmassakin todetaan: ”*lämpökuorma voi välillisesti lisätä vesialueen rehevyyttä ja edelleen heikentää syvänteiden jo nykytilanteessa ajoittain heikentynyttä happitilannetta*”. Näin ollen YVA-selvityksessä tulee kiinnittää lämpökuorman ympäristövaikutuksiin meriympäristössä erityistä huomiota.

Mereen johdettava lämpökuorma

Arviointiohjelmassa todetaan, että hankkeen merkittävin ympäristövaikutus on mereen johdettava lämpökuorma, joka on kaikissa esitetyissä vaihtoehtoisissa varsin mittava. WWF katsoo, että arviointiohjelman suurin puute on, ettei terästehtaan toiminnoista aiheutuvan lämpökuorman hyötykäyttöä ole suunniteltu etukäteen, vaan ainoiksi ratkaisuksi esitetään lämpökuorman johtamista mereen tai ilmaan. WWF toivoo viranomaisten vaativan lämpökuorman hyödyntämisen lisäämistä vaihtoehtotarkastelujen osaksi viimeistään siinä tapauksessa, että ympäristövaikutustenarvioinnissa lämpökuorman arvioidaan vaarantavan vaikutusalueella olevan merialueen hyvän ekologisen tilan saavuttamisen.

Suunnitelma mereen johdettavasta lämpökuormasta kiinnostaa WWF:ää erityisesti siksi, että WWF on tehnyt viiden vuoden ajan työtä Länsi-Uudellamaalla vähentääkseen mereen päätyvää ulkoista kuormitusta kuudessa eri hankkeessa. Paljon työtä on myös tehty Inkoonjoen valuma-alueella, sekä Inkoo, Fagervikin merialueen välivaluma-alueilla. Maanomistajat ovat olleet heille vapaaehtoisista vesiensuojelutoimenpiteistä kiinnostuneita ja vesiensuojelutyö alueella on hyvässä vauhdissa. Mereen johdettava lämpökuorma pahimmillaan vaarantaa myös tämän työn tulokset.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät jo nyt Itämerellä nousevina lämpötiloina. Sen lisäksi että veden keskilämpötila nousee, on varauduttava myös yleistyviin tilapäisiin lämpöaaltoihin. Kesällä 2023 esim. Ahvenanmaalla meriveden lämpötila oli keskimäärin 4,9 °C ja enimmillään 6,4 °C normaaliarvoa korkeampi. Ilmastonmuutoksen edetessä lämpötilan nousu voi muodostaa vakavan uhan vedenalaiselle lajistolle, ja tätä uhkaa ei tule vahvistaa.

Vedenotto Marsjön-järvestä



WWF toteaa, että suunniteltu vedenottomäärä (5000 m³/vrk) Marsjön- järvestä (FI81_068_1_001_001) voi vaarantaa järven hyvän ekologisen tilan. Kuten arviointiohjelmassa todetaan, järvi on melko matala ja vähäsateisina aikoina liian suuri vedenotto voi olla järven eliöyhteisölle haitallista. Tiistaina 29.8.2023 järjestetyssä asukastilaisuudessa eräs maanomistaja totesi, että kesällä 2023 järven pinta oli ajoittain niin matalalla, ettei järven luusuasta poistunut lainkaan vettä. Näin kuivaan aikaan, järvestä ei luonnollisesti tule ottaa noin suurta määrää makeaa vettä. WWF katsoo, että hankkeen YVA-ohjelmassa tulee kartoittaa muita makeanvedenlähteitä kuin Marsjön.

Päästöt ilmaan

Terästehtaan typpi- ja rikkipäästöt tulevat olemaan suuria. WWF katsoo, että ilmapäästöjen vesistövaikutukset (laskeuman aiheuttama happamoituminen/rehevöityminen) on myös selvitettävä osana YVA-selostusta.

Rakennusaikaiset vaikutukset

WWF katsoo, että mereen johdettavien purkuputkien tai -tunnelien rakennusaikaiset haittavaikutukset merialueelle ovat suuret. Merialueen tila voi huonontua entisestään, kun sedimenttiin painunut fosfori leviää takaisin vesipatsaaseen ja kiihdyttää rehevöitymistä. WWF pitää perusteltuna arvioida sekä purkuputki- (VE1c ja VE1e) että tunnelivaihtoehtoa (VEd ja VEf), sillä toteutusvaihtoehdot eroavat muun muassa ruoppausten määrän suhteen.

Hankealueella sijaitsee tuotannosta poistettu turvetuotantoalue, jonka alueelle suunnitellaan osaa alueelle rakennettavasta infrastruktuurista. WWF huomauttaa, että käytöstä poistettujen turvetuotantoalueiden ennallistaminen olisi sekä vesiensuojelunäkökulmat, että luonnon monimuotoisuus huomioiden tärkeää. WWF toivoo, että YVA-prosessin aikana turvetuotantoalueen ennallistamista harkitaan sen sijaan, että alueelle rakennetaan.

Luontovaikutusten arviointi

Kuten arviointiohjelmassa todetaan, Fagervikenin alueelta on vain vähän VELMU:ssa kerättyä aineistoa luontotyypeistä ja vesikasveista, ja vedenalaisen luonnon osalta kehotamme hankkeen YVA-selostuksesta vastaavia konsultoimaan Metsähallitusta alueelta tarvittavista lisäselvityksistä (tai vanhentuneen datan päivittämistarpeista), jotka tulisi suorittaa ennen kuin hankkeen vaikutuksia voi asianmukaisesti arvioida. Erityistä huomiota vaativat meriajokasesiintymien lisäksi kalojen kutu- ja poikasalueet, joita tulisi tarkemmin selvittää. Esimerkiksi Stora Fagerön pohjoispuolelta on löytynyt kampelanpoikasia, mikä viittaa siihen, että alue olisi kalataloudenkin kannalta arvokas.



Liikenne

Kappaleessa 3.9 kuvataan liikennemääriä. Taulukon 3.6 alustavat liikennearviot perustuvat tiettyihin oletuksiin laivojen koosta sekä logistisista ratkaisuista. WWF:n mielestä arviointiohjelmaan tulee ottaa tarkasteluun erilaisia vaihtoehtoja, esimerkiksi koskien laivojen kokoa. Hankkeen YVA-selostuksessa tulisi esittää, mitä vaikutuksia (vedenalainen melu, sameus) lisääntyvä meriliikenne alueella tulee aiheuttamaan vedenalaiselle luonnolle, ja miten näitä haittoja voidaan minimoida.

Tarkastelu- ja vaikutusalueiden rajaukset

Kappaleessa 6.4 olevan hankealueen rajauskuva (6–2) on harhaanjohtava ottaen huomioon, että lämpökuormalla on merkittävä ympäristövaikutus. Kaikille purkuputkivaihtoehdoille tulisi esittää omat kartat, joissa purkuputken pää on keskipiste, ja josta lasketaan vaikutusalueen alue ainakin 5 km säteellä. Näin havainnollistettaisiin mahdollisten vedenalaisten vaikutusten (kuten lämpökuorman) vaikutusalueet.

Kunnioitavasti

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)

Suomen rahasto sr.

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Jenny Jyrkänkallio-Mikkola
Sisävesivastaava